

# KUTSESTANDARD

## Täiskasvanute koolitaja, tase 5

Kutsestandard on dokument, mis kirjeldab tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Inimese karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

| Kutsenimetus                    | Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase |
|---------------------------------|---------------------------------------------|
| Täiskasvanute koolitaja, tase 5 | 5                                           |

### A-osa KUTSEKIRJELDUS

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A.1 Töö kirjeldus</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Täiskasvanute koolitaja toetab sihipäraselt loodud õpituatsioonis täiskasvanud inimeste õppimist ja enesearengut. 5. taseme täiskasvanute koolitaja on väheste praktiliste kogemustega koolitaja. Ta valmistab ette õppe läbiviimiseks vajalikud materjalid ja korraldab koolituse õppekavas ettenähtud teemal, arvestades seda, et täiskasvanud õppijad on erineva vanuse, kogemuse, eelneva hariduse ja sotsiaalse staatusega inimesed, kellel on oma väljakujunenud teadmiste süsteem, mõtlemisharjumused, eelarvamused, stereotüübid, hoiakud ja väärtushinnangud, mille nad toovad kaasa õpituatsiooni. Koolitab kitsas valdkonnas. |
| <b>A.2 Tööosad</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| A.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine<br>A.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine<br>A.2.3 Õppeprotsessi analüüs ja hindamine<br>A.2.4 Professionaalne eneseareng                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Tööülesannete täielik loetelu on toodud Lisas 1: Tööosad ja tööülesanded.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>A.3 Töö keskkond ja eripära</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Täiskasvanute koolitaja füüsilisele töökeskkonnale esitatavad nõuded sõltuvad koolituse eesmärgist ja/või valdkonnast, milles koolitust läbi viiakse. Need lepitakse eelnevalt koolituse tellija ja koolitaja vahel kokku. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna loob koolitaja õppeprotsessi käigus ise.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>A.4 Töövahendid</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Täiskasvanute koolitaja peamiseks töövahenditeks on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendid, õppevahendid ja muud õppe tulemuslikuks läbiviimiseks ning loovtegevusteks vajalikud vahendid. Töövahendite kasutamisel lähtutakse täiskasvanuõppe eripärast.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>A.5 Tööks vajalikud isikuomadused</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Edukat tegutsemist täiskasvanute koolitajana toetavad järgmised võimed ja iseloomuomadused: õpivõime, koostöövalmidus, verbaalne võimekus, empaatia, pühendumus, pingetaluvus, tolerantsus, eneseregulatsiooni võime, otsustusvõime, kohanemisevõime, loovus, sihikindlus, avatus ja kriitilise mõtlemise võime.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

Täiskasvanute koolitaja põhiväärtusteks on väärikus, ausus, sallivus, vastutus, avatus ja inimest väärtustav hoiak. Oluline on täiskasvanute koolitaja eetikanõuetest kinnipidamine.

## A.6 Kutsealane ettevalmistus

Viienda taseme täiskasvanute koolitaja on enamasti kesk- või kõrgharidusega spetsialist, kellel puudub andragoogi ettevalmistus. Vajalikud kompetentsid on ta omandanud praktilise tegevuse käigus.

## A.7 Enamlevinud ametinimetused

Täiskasvanute koolitaja kutse ei eelda ühtse ametinimetuse olemasolu. Kutse omanik võib töötada paljudel erinevatel ametikohtadel nagu koolitaja, õpetaja, lektor, õppejõud, tuutor, mentor, konsultant/konsulent jm.

## A.8 Reguleerimisalad kutsealal tegutsemiseks

Sõltuvalt valdkonnast, kus koolitus toimub ja/või konkreetsest koolituse tellijast, võidakse koolitajalt nõuda erinevaid dokumente. Näiteks täiskasvanute koolitaja kutse omamist, erialast kompetentsust tõestavaid dokumente vm.

# B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

## B.1 Kutse struktuur

Täiskasvanute koolitaja, tase 5 kutse moodustub viiest kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1 – B.2.5 tõendamine.

## B.2 Kompetentsid

### KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

| B.2.1 Õppeprotsessi ettevalmistamine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | EKR tase 5 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Valmistab ette konkreetse koolituse/tunni sisu ja valib metoodika, lähtudes õppekavas fikseeritud õpiväljunditest.</li> <li>2) Koostab uusi ja/või kohandab vanu õppematerjale, lähtudes oma teema käsitlemise loogikast ja arvestades õpikeskkonna võimalusi. Kasutab kohaseid allikaid ning standardaluseid.</li> </ol> <p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) õppematerjalide koostamisele esitatavad nõuded,</li> <li>2) meetodite tundmine,</li> <li>3) oodatavad õpiväljundid,</li> <li>4) allikate otsingu ja valiku põhimõtted ning nendega töötamine.</li> </ol> <p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.</p> |            |
| B.2.2 Õppeprotsessi läbiviimine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | EKR tase 5 |
| <p>Tegevusnäitajad:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Toetab õppijaid õpieesmärkide seadmisel, teavitades neid koolitusprogrammist tulenevatest eesmärkidest.</li> <li>2) Kujundab õpikeskkonda, rakendades füüsilisele õpikeskkonnale esitatavaid nõudeid.</li> <li>3) Juhib õppeprotsessi, kindlustades oma teema edastamise õppeks ettenähtud aja piires.</li> </ol> <p>Teadmised:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) eesmärgistamise põhimõtted,</li> <li>2) füüsilise õpikeskkonna kujundamine,</li> <li>3) ajakasutuse juhtimise põhimõtted.</li> </ol> <p>Hindamismeetod(id):</p> <p>Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.</p>                                                                             |            |
| B.2.3 Õppeprotsessi ja õpitulemuste analüüs ja hindamine                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | EKR tase 5 |
| <p>Tegevusnäitajad:</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1.Hindab õppeprotsessi, lähtudes kavandatud eesmärkidest.<br>2.Hindab õppija individuaalseid õpitulemusi, võrreldes neid õppekavas fikseeritud õpiväljunditega.<br>3.Reflekteerides kirjeldab enda tegevust õppeprotsessis, seostades oma käitumist õpitulemustega.                                                                                       |                   |
| Teadmised:<br>1) andmete kogumise põhimõtted,<br>2) analüüsimeetodid,<br>3) hindamisjuhendite kasutamine.                                                                                                                                                                                                                                                 |                   |
| Hindamismeetod(id):<br>Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.                                                                                                                                                                                                                                                               |                   |
| <b>B.2.4 Professionaalne enesearendamine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>EKR tase 5</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) Uuendab õppe sisu ja -meetodeid, neid vajadusel ajakohastades.<br>2) Reageerib füüsilisele ja vaimsele üleväsimusele, vähendades oma koormust.<br>3) Täiendab end erialaselt oma aine/teema valdkonnas, hoides end kursis uuemate suundadega.<br>4) Tegeleb oma rollikäitumise analüüsiga, otsides probleemi tekkimisel lahendust. |                   |
| Teadmised:<br>1) kaasaegsed õppemeetodid,<br>2) enesejuhtimise (sh stressijuhtimise) alused,<br>3) uued suunad erialal,<br>4) koolitaja rollid.                                                                                                                                                                                                           |                   |
| Hindamismeetod(id):<br>Dokumendid, portfoolio (s.h. eneseanalüüs), tõenduspõhine intervjuu.                                                                                                                                                                                                                                                               |                   |

## KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>B.2.5 Täiskasvanute koolitaja kutset läbiv kompetents</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>EKR tase 6</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1. Tunneb koolitustel käsitlevat valdkonda/teemat/ainet.<br>2. Teab andragoogika põhiprintsiipe ja lähtub koolitusel täiskasvanud õppija eripäradest.<br>3. Väärtustab täiskasvanud õppijat, peab tähtsaks eetilisi tõekspidamisi, järgib täiskasvanute koolitaja kutse-eetikat (vt Lisa 2: Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks).<br>4. Loob õppimist ja suhtlemist soodustava keskkonna.<br>5. Järgib täiskasvanuõpet reguleerivaid seadusi.<br>6. Käsitleb ennast õppijana, käitub enesearengu subjektina.<br>7. Kasutab koolitusel eesti keelt (või oma emakeelt) tasemel C1 ja valdab ühte võõrkeelt vähemalt tasemel B1. Vene keelt kui emakeelt koolitusel kasutavad koolitajad valdavad eesti keelt vähemalt tasemel B1 (vt Lisa 3: Keeleoskuse hindamise skaala).<br>8. Kasutab sobilikke IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) vahendeid õppeprotsessi ettevalmistamisel, läbiviimisel ja hindamisel; oskab allikakriitiliselt veebipõhist infot otsida ja kasutab seda vastavalt autorikaitseadusele; teab e-õppe võimalusi ja oskab kasutada sobilikke meetodikaid e-õppe läbiviimiseks täiskasvanute koolituses; oskab luua, kasutada ja jagada veebipõhiseid materjale; kasutab sobilikke IKT vahendeid enesearengu toetamisel. |                   |
| Teadmised:<br>1) õpetatav valdkond/teema/aine,<br>2) täiskasvanud õppija eripärad,<br>3) andragoogika põhiprintsiibid,<br>4) suhtlemispsühholoogia baasteadmised (kontakt, selge eneseväljendus, aktiivne kuulamine, enesekehtestamine),<br>5) täiskasvanuharidust ja -koolitust reguleerivad õigusaktid,<br>6) eneserefleksiooni põhimõtted,<br>7) täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                   |
| Hindamismeetod(id):                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                   |

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamisel.

## C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

| <b>C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Kutsestandardi tähis kutseregistris                                                               | 21-13062014-01/5k                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 2. Kutsestandardi koostajad                                                                          | Talvi Märja, ETKA Andras<br>Larissa Jõgi, Tallinna Ülikool<br>Merle Lõhmus, EBS Juhtimiskoolituse Keskus<br>Kristel Jalak, Enics Eesti AS<br>Heiki Kiidli, Tallinna Täiskasvanute Gümnaasium<br>Tiina Jääger, Eesti Vabaharidusliit<br>Eda Anton, Tartu Kutsehariduskeskus<br>Küllli All, Haridus- ja Teadusministeerium<br>Kerttu Taidre, ETKA Andras |
| 3. Kutsestandardi kinnitaja                                                                          | Hariduse Kutsenõukogu                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4. Kutsenõukogu otsuse number                                                                        | 15                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev                                                                       | 13.06.2014                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 6. Kutsestandard kehtib kuni                                                                         | 31.03.2015                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 7. Kutsestandardi versiooni number                                                                   | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)                                                         | 2424 Töötajate koolituse ja täiendõppe tippspetsialistid                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)                                                  | 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles</b>                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Inglise keeles                                                                                       | Adult educator, level 5                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Soome keeles                                                                                         | Aikuiskouluttaja                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Vene keeles                                                                                          | Преподаватель взрослых                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>C.3 Lisad</b>                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Lisa 1 <a href="#">Töösad ja -ülesanded</a>                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Lisa 2 <a href="#">Täiskasvanute koolitaja eetikakoodeks</a>                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Lisa 3 <a href="#">Keelte oskustasemete kirjeldused</a>                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Lisa 4 <a href="#">Arvuti kasutamise oskused</a>                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |